

«Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-18#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012. База даних «Законодавство України». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v002p710-12#Text> (дата звернення: 10.09.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-10>

КЛАСИФІКАЦІЯ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК

Об'єщик Юлія Олександрівна

*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
факультету історії, бізнес-освіти та права
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Сучасний ринок праці все більше висуває вимоги не до конкретних теоретичних знань, з огляду на те, що підготовка фахівця охоплює триєдине завдання – формування знань, вмінь і навичок, а саме, на найголовніше, до практичних навичок і компетенції. У цьому аспекті діяльність юридичних клінік набуває вагомого значення, адже надає студентам можливість отримати необхідні практичні знання та впливає на професійне зростання студентів [1, с. 40].

На думку В. А. Єлова «юридична клініка – це навчання під час проходження практики, організоване на базі навчального закладу, у ході якого науковий, навчальний та практичний напрямки реалізуються у процесі спільної діяльності викладачів і студентів, створюючи при цьому новий вид взаємовідносин між ними» [2, с. 5].

У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі пропонуються різні широкоформатні та різновекторні підходи до визначення окремих видів (класифікації) юридичних клінік [3, с. 156].

С. І. Молібог за національними особливостями виокремлює такі види юридичних клінік: 1) класична юридична клініка – програма або заклад, створений на базі вищого навчального закладу для практичного навчання студентів-правників і надання правової допомоги

малозабезпеченим особам (США, Канада, Німеччина, Україна та ін.); 2) бюро правової допомоги – юридичні клініки державного фінансування, які надають безоплатну правову допомогу громадянам із низьким рівнем доходів (Нідерланди); 3) громадянські консультативні бюро – утримувані урядом заклади, що надають кожній зацікавленій особі інформацію юридичного характеру (Велика Британія); 4) юридичні приймальні; 5) юридична клініка на базі суду при кафедрі вищого навчального закладу – заклад, в якому прийом громадян здійснюють студенти старших курсів, одночасно переймаючи досвід як викладачів університету, так і професійних суддів [4, с. 3].

В. В. Молдован, Р. С. Кацавець поділяють юридичні клініки залежно від методів роботи з клієнтами (на ті, що безпосередньо працюють, та ті, що не працюють з клієнтами), від порядку створення та діяльності (які створено при вищому навчальному закладі чи на його базі та які працюють відокремлено), а також від спеціалізації (на спеціалізовані та неспеціалізовані юридичні клініки). При цьому, за відсутності будь-якої спеціалізації робота юридичної клініки проводиться в усіх напрямках правової допомоги, а спеціалізовані займаються розглядом і вивченням певних категорій справ [5, с. 9].

А. О. Галай вважає за доцільне здійснювати класифікацію юридичних клінік за організаційно-правовою формою, за напрямками діяльності та за їх місцем у наданні безоплатної правової допомоги. За організаційно-правовою формою цей дослідник виокремлює такі юридичні клініки: 1) структурний підрозділ вищого навчального закладу; 2) громадський підрозділ вищого навчального закладу; 3) організація студентської ініціативи та самоврядування; 4) форма співпраці недержавної правозахисної організації з вищим навчальним закладом; 5) тимчасове утворення конкретного проекту; 6) інші форми. За напрямками діяльності він пропонує здійснювати поділ юридичних клінік на ті, що: 1) надають правову допомогу; 2) займаються правовою просвітою; 3) відпрацьовують імітацію (моделювання) форм практичної роботи юриста за відсутності відвідувачів; 4) мають змішані форми; за методами роботи з відвідувачами – на юридичні клініки, що безпосередньо: 1) працюють з відвідувачами; 2) не працюють з відвідувачами; за способом (місцем) організації надання правової допомоги – на юридичні клініки: 1) виїзні (займаються лекторіями, правовою освітою через друковану продукцію, працюють за програмою «Streetlaw»); 2) невиїзні або стаціонарні (юридичні клініки, які мають окреме приміщення, де й надають безоплатну правову допомогу) [6, с. 69].

Отже, існують багато класифікацій юридичних клінік, які відображають їх різноманіття і дають змогу більш детально розкрити поняття «юридичної клініки».

Література:

1. Соколенко О. Л. Юридична клініка в правоосвітній діяльності. *Вісник Академії митної служби України. Сер. : Право.* 2009. № 1. С. 40–44.
2. Єлов В. А. Формування окремих професійних навичок роботи з клієнтом студентів юридичних факультетів : навч. посібник для студ. та викладач. ВНЗ та практикуючих юристів. Луцьк : РВВ «Вежа» Волинського державного університету ім. Л. Українки, 2004. 72 с.
3. Калаченкова К. О. Імітаційна клініка як засіб формування компетентностей студентів юридичних спеціальностей. *Правничий часопис Донецького університету.* 2018. № 1–2. С. 155–163.
4. Єлов В. А., Молібог С. І., Павленко Д. Г. Юридична клініка : навч. посібник. Київ : Школяр, 2004. 315 с.
5. Молдаван В. В., Кацавець Р. С. Юридична клініка : навч. посібник. Київ, 2007. 224 с.
6. Галай А. О. Юридична клініка як суб'єкт адміністративних правовідносин. *Бюлетень Міністерства юстиції України.* 2013. № 4. С. 66–73.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-11>

ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІН ДЕРЖАВОЗНАВЧОГО СПРЯМУВАННЯ У КОНТЕКСТІ ЗМІНИ ПАРАДИГМИ МУНІЦИПАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

Петришина Марина Олександрівна

*кандидат юридичних наук, доцент, с.н.с. відділу правового регулювання
структурно-технологічного та регіонального інноваційного розвитку
Науково-дослідний інститут правового забезпечення*

інноваційного розвитку

*Національної академії правових наук України
м. Харків, Україна*

Важливою складовою освітнього процесу є викладання дисциплін державознавчого спрямування таких, як теорія держави і права, історія держави і права, державне будівництво і місцеве самоврядування,